

חצי שיעור באיסורי מאכלות ובשאר איסורים

שוע"ר סי' תמב

כח מן התורה, אפילו אם לא ביטלו, אינו חייב לבערו אלא אם כן יש בו כזית, שנאמר לא תאכל עליו חמץ וגוי' ולא יראה לך שאור וגוי', מה אכילה בכזית אף ראייה בכזית. מכל מקום מדברי סופרים אפילו פחות מכזית חמץ, שהוא עומד בעינו ואינו מודבק לדבר אחר, חייב לבערו ... גזירה שמא ישכח ויאכל ממנו בפסח, ויש כאן איסור מן התורה. שבכל איסורי מאכלות אפילו פחות מכזית אסור מן התורה, שנאמר כל חלב וגוי', כל לרבות חצי שיעור. **ל** וכל זה מעיקר הדין אבל ישראל קדושים הם ונוהגין להחמיר על עצמן וגוררים כל החמץ הנמצא אפילו משהו והוא דבוק בבית או בכלי.

שוע"ר סי' תמב, קונטרס אחרון ס"ק יז

עיי' בתשובת חכם צבי סי' פ"ו טעם נכון למה אין חצי שיעור אסור מן התורה בבל יראה ובל ימצא, כמו שאסור לאכלו.

שוע"ר סי' תמד

יט הולך לדבר הרשות ממש ... אם הגיעה שעה ששית, שאינו יכול לבטל, צריך לחזור מיד, אפילו אין שם אלא כזית חמץ, שהרי כל זמן שאינו מבערו מן העולם לגמרי הוא עובר על מצות עשה של תורה. אבל אם אין שם אלא פחות מכזית, שאינו עובר עליו מן התורה אלא מדברי סופרים, לא הטריחוהו חכמים לחזור, אף על פי שאינו יכול לבטלו, אלא ילך לדרכו וכשיחזור לביתו יבערו מיד בבואו.

סדר מכירת חמץ

וכן כלים מחומצים שיש עליהם חמץ בעין.

שוע"ר סי' שמ

א הגוזז ... חייב והוא מאבות מלאכות שכן במשכן היו גוזזין עורות התחשים ואילים ... חייב אפילו על ב' שערות בלבד ועל אחת פטור אבל אסור מן התורה כשאר חצי שיעור.

ד הכותב או המוחק אותיות אינו חייב אלא על ב' אותיות, אבל על אות אחת פטור אבל אסור מן התורה כשאר חצי שיעור.

שוע"ר סי' שב, קונטרס אחרון ס"ק א

שעל כל פנים מלבן קצת, וחצי שיעור אסור מן התורה אפילו משהו.

שוע"ר הל' הלואה

לו ושנה השמיטה היתה שנת תקמ"ד.

שוע"ר הלכות גזילה וגניבה

א אסור לגזול או לגנוב כל שהוא דין תורה ... ואף על פי שפחות משוה פרוטה אינו נקרא ממון ואין צריך להשיבו, הרי חצי שיעור אסור מן התורה לכתחלה.

שו"ת חכם צבי סי' פו

יש לומר דשאני איסורי אכילה דאית לן קרא דכל חלב ... ולפי זה בכל שאר איסורי תורה, כגון התולש שער אחד בנזיר או בשבת, או מוציא פחות מכשיעור, אין בו איסור תורה כלל, דטעמא דחזי לאצטרופי לחוד לא מהני. אי נמי יש לומר דאף דבכל האסורין פחות מכשיעור נמי אסור מן התורה, היינו דוקא בעושה מעשה, שמחשיבו לאותו פחות מחצי שיעור, אבל בחמץ פחות מכזית, שאינו עושה מעשה אלא מניחו בביתו ואינו מבערו, כיון שאינו עושה דבר שמראה בו שמחשיבו לא אמרינן ביה חזי לאיצטרופי.

שו"ת צמח צדק יו"ד סי' טז אות י

בתשובת ח"ץ סי' פ"ו מבואר דחצי שיעור אינו אסור מדאורייתא אלא במאכלות אסורות, משום דמריבוי' דכל חלב נפקא. ולכן כתב דלענין בל יראה וב"י אין איסור על חצי שיעור כי אם מדרבנן כו' ע"ש. והסכים עמו רבינו ז"ל בקו"א סס"י תמ"ב.

לקוטי שיחות ח"ז ע' 110

בשו"ת חכם צבי (סי' פו) כתב, שזה שחצי שיעור אינו אסור בבל יראה ובל ימצא מן התורה, היינו לפי שאיסור חצי שיעור מן התורה הוא רק [במידי דאכילה "דאית לן קרא" או] באיסור שבא על ידי פעולה (אף שהוא לא במידי דאכילה), כי על ידי פעולתו אחשבי', ולכן אמרינן ב"י חזי לאצטרופי. ובשו"ע אדה"ז (או"ח בקו"א לסי' תמב) כתב על זה שהוא "טעם נכון". וראה שו"ע אדה"ז (או"ח סי' שמ ס"ד. חו"מ הל' גזילה וגניבה ס"א) איסור דחצי שיעור בכתיבה (בשבת) וגזילה. וראה גם בקו"א לאו"ח סי' שב. (וצע"ק בשו"ת הצ"צ יו"ד סט"ז ס"י).